

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЯКОСТІ ОСВІТИ
ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ
за результатами соціологічного дослідження
«ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ
ЗА ОСВІТНЬОЮ (ПРОФЕСІЙНОЮ) ПРОГРАМОЮ
(«МЕДИЦИНА»)»

Харків – 2025

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСПОНДЕНТІВ/-ОК

Соціологічне дослідження «Оцінювання свого навчання за освітньою (професійною) програмою («Медицина»)) було проведено у січні 2025-го року.

Дослідження включало такі етапи:

- польовий етап (збір даних) (січень 2025),
- аналіз даних (березень 2025),
- підготовку підсумкового аналітичного ілюстрованого звіту (травень 2025).

У дослідженні застосовувалася методика напівстандартизованого онлайн-опитування (форма складалася з 28 запитань). Опитування відбувалося на анонімній основі. Вибіркова сукупність як така не формувалася: посилання на електронну форму було розіслано через корпоративну пошту усім здобувачам освіти, які навчаються в рамках освітньої програми «Медицина» (II (магістерський) рівень освіти).

У підсумку в дослідженні взяли участь 968 респондентів/-ок, що складає 54,2 % від загальної кількості здобувачів/-ок ОП «Медицина».

Розподіл за факультетами: I медичний факультет — опитані 336 осіб (що склало 34,7 % від загальної кількості опитаних), II медичний факультет — 317 осіб (що склало 32,7 %), III медичний факультет — 186 осіб (що склало 16,2 %) та IV медичний факультет — 34 особи (що склало 3 %).

Розподіл за роками навчання: 1-й курс — опитані 252 особи (що склало 22 % від загальної кількості опитаних), 2-й курс — 227 осіб (19,8 %), 3-й курс — 203 особи (17,7 %), 4-й курс — 126 осіб (11 %), 5-й курс — 173 особи (15,1 %) та 6-й курс — 165 осіб (14,4 %).

Отримані в ході опитування дані представлені візуально за допомогою 11 діаграм.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Перші питання опитування спрямовані на визначення рівня задоволеності здобувачів/-ок від вибору для навчання університету (ХНМУ), певної освітньої програми («Медицина») та задоволення від роботи кафедр університету (рис. 1).

Переважає більшість здобувачів/-ок задоволені вибором університету, навчанням за освітньою програмою та роботою кафедр. Повністю або радше задоволених виявилось 83,7 %, 86,3 % та 70,6 % відповідно. Незадоволених (радше незадоволених та абсолютно незадоволених) вибором університету, освітньою програмою та роботою кафедр була незначна частка: 3,4 %; 2,0 % та 3,4 % відповідно. Варіант «У чомусь так, у чомусь – ні» обрали 10,4 % здобувачів/-ок стосовно вибору ХНМУ, 9,3 % — стосовно вибору освітньої програми, а стосовно роботи кафедр таких відповідей була близько чверті від загальної кількості, 24,1 %.

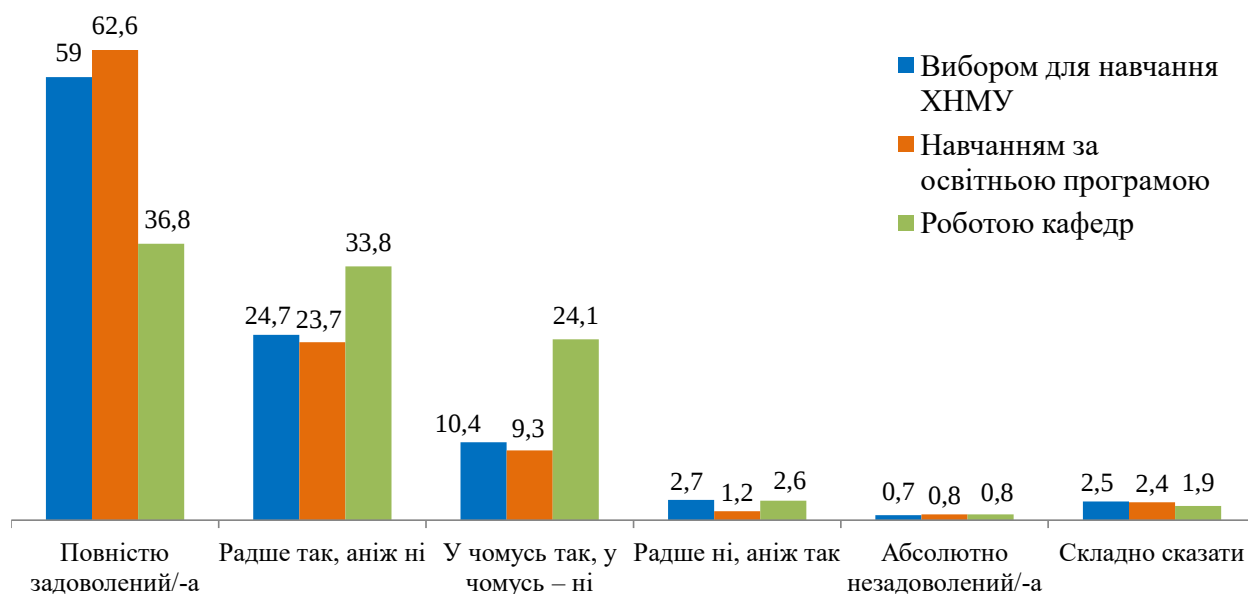

Рис. 1. Задоволеність вибором для навчанням ХНМУ, навчанням за освітньою програмою та роботою кафедр (%)

Очікування від ХНМУ повністю співпали з реальністю або радше співпали для 58,2 % респондентів/-ок. Здобувачів/-ок, очікування яких абсолютно не співпали чи радше не співпали, виявилось 7,5 %. Варіант «У

чомусь так, у чомусь – ні» обрали 31 %. Не змогли відповісти на питання 3,3 % опитаних.

Більшість здобувачів/-ок (70,5 %) позитивно оцінюють якість освітнього процесу в університеті (див. рис. 2). Серединну позицію займає чверть опитаних — 25,9 % респондентів/-ок. Тих, хто оцінює якість освіти в ХНМУ як радше погану або дуже погану, виявлено незначну частину — 2,6 %. Утримались від відповіді 1 % опитаних.

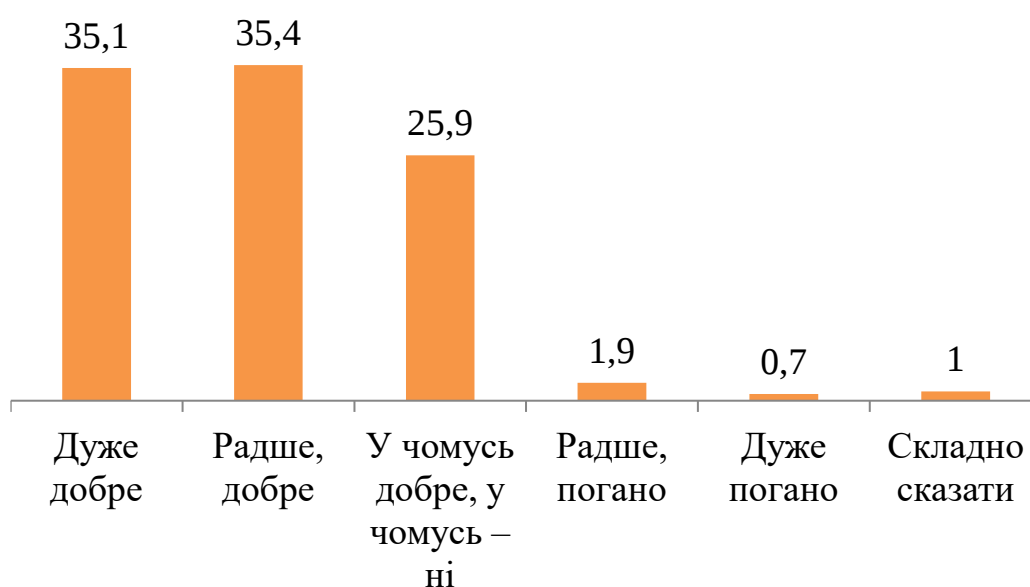

Рис. 2. Сприйняття освітнього процесу (%)

Необхідно зазначити, що більшість опитаних (79,7 %) погоджується з тим, що освітній процес в університеті враховує світовий науковий досвід на високому та достатньому рівні, а також 69,4 % вважають, що освітнє середовище ХНМУ задовольняє їхні наукові та освітні інтереси.

На рис. 3 відображені результати розподілу думок здобувачів/-ок щодо «агентів впливу» на якість освіти. Аналіз показує, що відповідальність за якість освіти здобувачі/-ки цієї освітньої програми покладають насамперед на викладачів (72 % відповіли, що саме викладацький склад впливає на

забезпечення якості освіти повною мірою) та на самих себе (59,4 % обрали варіант відповіді «Здобувачі»). Міністерство освіти і науки України опинилося на третьому місці (55,2 %), посівши проміжну позицію між основними агентами впливу та внутрішніми адміністративними структурами університету. Так, близько половини опитаних вважають, що адміністрація університету (48,1 %), завідувачі кафедр (47,6 %) та Навчально-науковий інститут якості освіти (47,7 %) впливають на якість освіти. Місце в рейтингу між цими останніми трьома позиціями розподілено практично однаково.

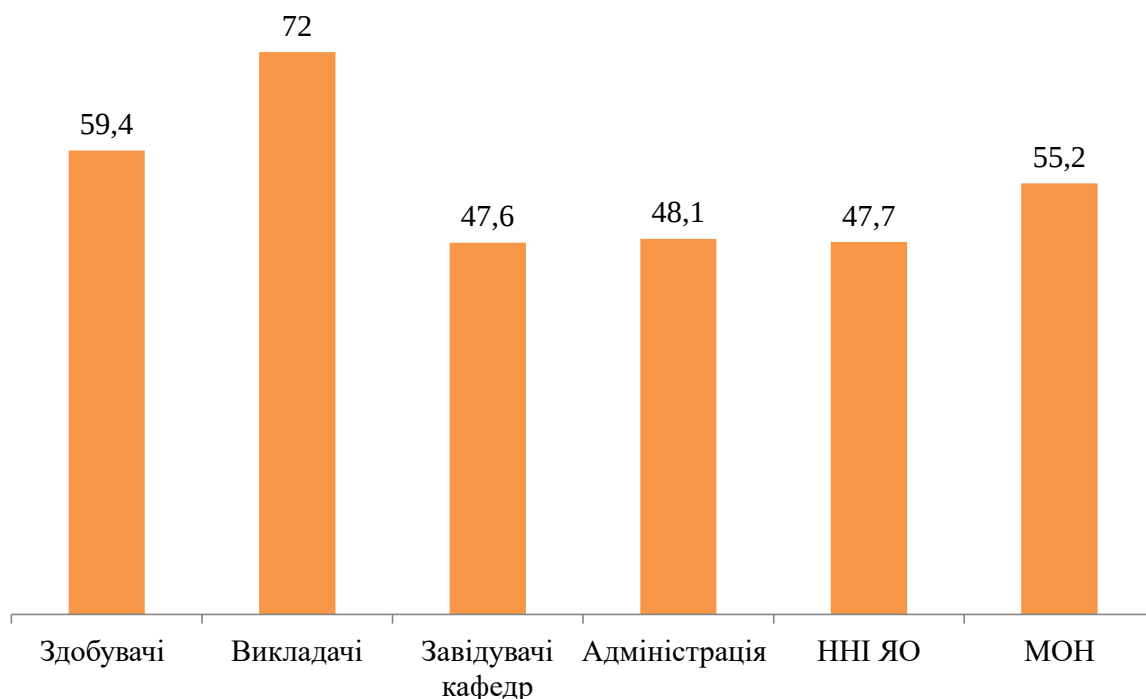

Рис. 3. Вплив «повною мірою» на якість освіти (%)

Як показано на рис. 4, більшість здобувачів/-ок медичної освітньої програми зазначили, що до початку навчання вони отримали інформацію щодо ключових аспектів освітнього процесу. Найбільший рівень поінформованості зафіксовано щодо цілей та завдань навчання (85,6 %), методів та форм навчання (83,2 %) і змісту навчання (81 %). Дещо нижчим виявився показник поінформованості щодо критеріїв оцінювання та запланованих контрольних заходів — 76,3 %, а найнижчою (проте об’єктивно високою) була обізнаність очікуваними результатами навчання — 72,2 %.

Рис. 4. Поінформованість до початку навчання (%)

Більшість опитаних (72,3 %) повністю задоволені або радше задоволені своїм рівнем поінформованості; радше незадоволених та абсолютно незадоволених виявилось 3,2 %. Ще 22,4 % обрали серединний варіант «У чомусь так, у чомусь – ні», а 2,1 % утруднились із відповіддю.

Наступний блок запитань стосувався оцінки особливостей проведення занять. Здобувачі/-ки вказали, що найчастіше викладачі використовують такі методи (див. рис. 5): «демонстрація презентацій» (89,6 %), «усне опитування» (87,8 %), «тести» (87,6 %), «розповідь, пояснення» (82,3 %), «обговорення» (74,2 %), «реферати, доповіді, повідомлення» (58,1 %) та «бесіда» (56,4 %).

Водночас менше половини опитаних згадали про використання таких методів, як «дискусії» (47,8 %) та «самостійна робота з навчальним матеріалом» (47,3 %).

Серед найменш вживаних форм навчання респонденти зазначили «рольові ділові ігри» (7,2 %), «письмові контрольні роботи» (21,1 %), «письмові творчі роботи» (14,2 %) та «використання симуляційного обладнання» (11,1 %).

Рис. 5. Методи і форми, що викладачі найчастіше використовують на практичних заняттях (%)

Окрім цього, здобувачі/-ки мали можливість додати свої варіанти застосованих методів та форм викладання. Три респондента/-ки скористувались цією можливістю, відповіді були такими:

«Особистий досвід, нестандартні ситуації»;

«Ставлять непрофесійні (блогерські) відео з ютубу. Читають презентацію без пояснення матеріалу. Тестування в мудлі не відповідає прочитаному матеріалу»;

«Читання презентації слово в слово без додаткових пояснень»;

«Газлайтинг»;

«Тут є Пз де кожен викладач кожного заняття влаштовує такий собі екзамен (бо питання завжди дуже неочивидні на таких парах , такий собі

допит із пристрастю) та максимально некомфортно кожного практичного заняття, або більш нормальні пари де нам хочуть щось розповісти і не карають двійками якщо ти щось десь не довчив».

Більшість опитаних, 69,3 %, вважають застосовані методи і форми ефективними; 73,9 % опитаних вважають застосовані форми і методи викладання відповідними їхній освітній програмі; 56,5 %, вважають їх сучасними та інноваційними. Неефективними ці методи вважають 5,6 % респондентів/-ок, несучасними — 11,6 % та 3,7 % не вважають їх відповідними освітній програмі.

Щодо впливу на те, яким чином проходять заняття, 45,9 % опитаних зазначили, що вони мають на методи та форму проведення занять суттєвий чи обмежений вплив; 31 % респондентів/-ок вважають, що такого впливу не мають, а ще 23,1 % не змогли надати однозначну відповідь.

Тільки 14,8 % респондентів/-ок висловлювали викладачам та/або представникам адміністрації зауваження та пропозиції щодо оновлення освітніх програм зі спеціальності. Більше половини тих, хто висловлював пропозиції (60,6 %), вважають, що їхні поради були враховані.

Здобувачі/-ки вищої освіти позитивно оцінили свої можливості звертатися за консультацією до викладачів (рис. 6). Так, 70,9 % респондентів зазначили, що така можливість їм надається переважною більшістю викладачів, ще 19,7 % повідомили, що її надають окремі викладачі. Лише 1,2 % вказали на відсутність такої можливості, тоді як 8,2 % утруднилися з відповіддю.

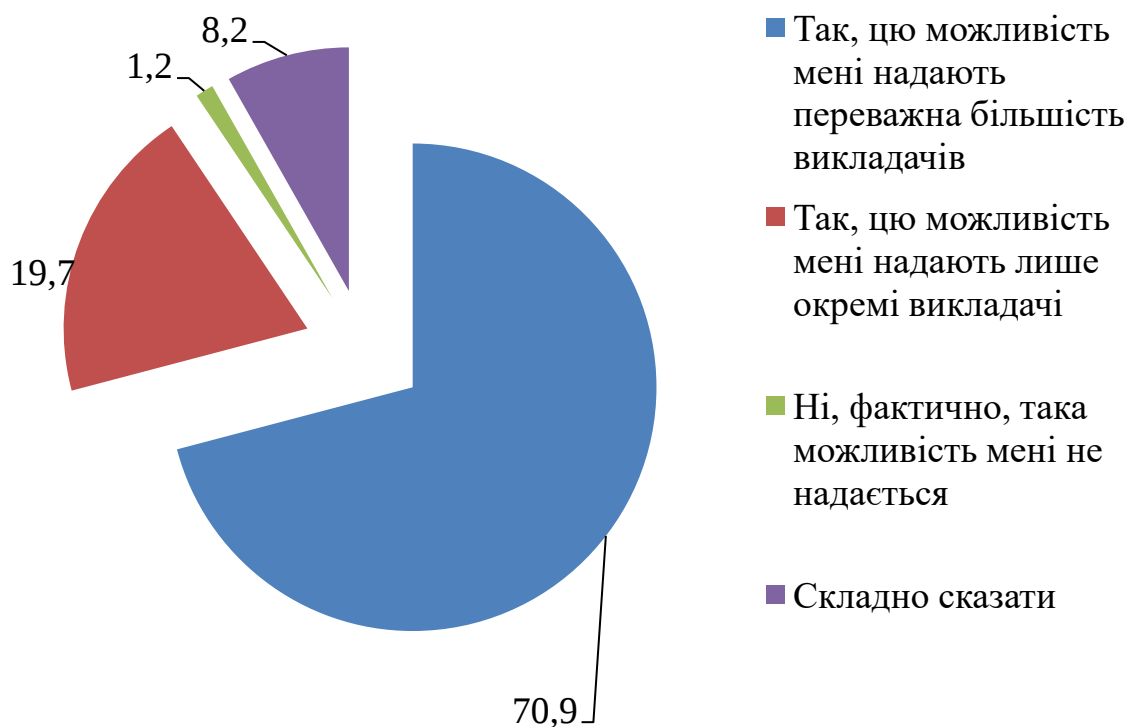

Рис. 6. Наявність можливості оперативно проконсультуватися з викладачами щодо навчання (%)

Оцінюючи ставлення викладачів до студентів, більшість опитаних (68,5 %) вказують на об'єктивність та неупередженість педагогів (протилежну думку підтримує 7,9 % опитаних, та 23,6 % респондентів/-ок не мають щодо цього певної думки). Більшість здобувачів/-ок, 67 %, вказали, що мають вільний доступ до інформації щодо критеріїв оцінювання.

Серед запитань було оцінити за п'ятибальною шкалою різні аспекти навчання (див. рис. 7).

Рис. 7. Задоволеність різними аспектами навчання (1 – min, 5 – max)

Результати опитування засвідчують загалом позитивну оцінку здобувачами вищої освіти різних аспектів організації освітнього процесу. Середній бал становить 4,0 із 5 можливих. Найвищу оцінку, 4,1 балів, здобули такі аспекти, як «якість освітньої програми загалом», «перелік навчальних дисциплін, що вивчаються», «логічна послідовність вивчення навчальних дисциплін», «якість навчально-методичних матеріалів навчальних дисциплін» та «чіткість і зрозумілість критеріїв оцінювання навчальних досягнень». Найнижчу оцінку, 3,9 балів, отримали такі аспекти, як «навантаження (кількість дисциплін у семестрі, аудиторне навантаження)» та «методичне забезпечення самостійної роботи».

Відкрите запитання анкети стосувалося покращення якості освіти: «Надайте, будь ласка, свої пропозиції щодо покращення якості освіти та

освітнього процесу в ХНМУ» (відповідь надали 281 респондент/-ка). Якщо в одній відповіді містилось кілька пропозицій, вони рахувались окремо.

Частина відповідей не містили пропозицій — у 22 % відповідей зазначалось, що ідей щодо покращення немає, підкреслювалося, що все добре, все влаштовує. У цю категорію потрапили і такі відповіді, як:

«Все добре, всі просто найкращі, не зважаючи на всі труднощі - працюють та доносять знання від душі!»;

«Поки все подобається, сподіваюсь, надалі так і буде:»;

«Мене все влаштовує. Це найкращий навчальний заклад»;

«Освіта в ХНМУ на високому рівні, тому у мене немає пропозицій щодо покращення».

Серед побажань 20,2 % стосувались розширення практичної складової курсів, додання більше практично-орієнтованих методів викладання. Наводимо частину висловлень, оскільки їх багато і деякі коментарі короткі та повторюються. Надані цитати містять кілька пропозицій, що було враховано при підрахунку відсотків, але наводяться повністю, щоб не розбивати висловлення:

«Усіма можливими способами надавати можливість практикуватися і застосовувати теоретичні знання. Симуляційні центри, лікарні»;

«Більше практики (в симуляційних та наживо з пацієнтами)»;

«Проводити більше занять на манекенах, або навіть намагатися водити у відділення лікарні»;

«Більше практичних занять у маніпуляційних класах»;

«Акцентувати більше уваги на практичних аспектах»;

«Хотілося б більше практики, тому що це дає краще розуміння вивченого матеріалу»;

«Більше практики на базі теорії (інтерактиви, симуляційне обладнання і тд)»;

«На 5 курсі вже потрібно більш мени розуміти, яку спеціальність в майбутньому обирати, але це дуже важко зробити, сидячи вдома за

комп'ютером, тому хотілося б більше живої практики, хоча б ходити дивитись»;

«Звернути увагу на проведення онлайн практики та його оцінювання»;

«Мабуть, хотілось би, щоб під час практичних занять викладачі більше розповідали ніж давали на самоопрацювання»;

«Покращення практичних навичок, бо ми їх не маєм, проведення занять в більш інтерактивному вигляді, а не сухому опитуванні»;

«Хотілося б мати більше занять, на яких можна було б потренуватися застосувати свої знання на практиці (це стосується всіх дисциплін); думаю, що деяким викладачам треба проявляти більшу зацікавленість у процесі навчання й дати зрозуміти студентам, що не треба боятися робити помилки, і відповідно викладачі мають бути терплячими й не реагувати агресивно, якщо десь хтось помилився, оскільки така поведінка викликає ненависть до предмету й позбавляє мотивації на подальше навчання»;

«Хотілося б більше практичних занять з викладачами в лікарнях»;

«Збільшити кількість часу, виділеного на засвоєння практичних навичок та важливих клінічних дисциплін»;

«Більше цікавих ситуаційних завдань»;

«Потрібні практичні заняття в університеті»;

«Більше очних практичних занять»;

«Більше симуляційних класів, занять в лікарні, спілкування з пацієнтами»;

«Хотілося б вивчати більше практичних навичок, ніж теоретичних»;

«Більше практично корисних порад у майбутній роботі»;

«Більше клінічних випадків»;

«Більше розборів клінічних випадків для кращого розуміння теми»;

«Включити більше практичних занять в симуляційному кабінеті та відкриті заняття з пацієнтами (де студенти спостерігають за роботою лікаря з пацієнтом). Розповіді викладачами на заняттях про реальні цікаві клінічні випадки з практики»;

«Жива розмова з викладачем на занятті, більша кількість практичних навичок, оцінка роботи у лікарнях, особливо здобувачів, які це роблять поза навчанням, а не осудження пріоритезації»;

«Більше практики хотілося б»;

«Більше реально працюючих лікарів у вигляді лекторів і тд , бо не для кого не секрет що навчальний матеріал і реальні методи лікування та терапія значно відрізняється»;

«Надати студентам можливість отримати практичні навички»;

«Потрібно спрямовувати на отримання практичних навичок, теоретичні знання які отриманні під час навчання мають актуальність лише у 20-30% випадків з якими зіштовхуються під час навчання. Пропозиції щодо роботи або практичні навички на заняттях. Знайти роботу студенту навіть на 6 курсі майже неможливо».

Багато пропозицій стосувались також і змісту, кількості, якості навчальних матеріалів, а також доступу до них (17,9 %):

«Додати більше лекційного матеріалу»;

«В методичних рекомендаціях зазначати актуальну інформацію з гайдлайнів чи надавати на них посилання в мудл. Бо методички та підручники застарілі і студентам це доводиться все шукати самотійно»;

«Було б чудово, якщо кожен викладач на першому занятті з його дисципліни одразу скидав на пошту усі необхідні ресурси для навчання та тематичний план. Не назви книжок, а саме файли. Зараз в нас дистанційне навчання, тому матеріали у паперовому варіанті з бібліотеки у більшості студентів не має можливості взяти»;

«Я вважаю, особливо на 3 курсі, повинна бути повноцінна підготовка до крок на тих предметах, які входять до переліку крок. зрозуміло, що повинні розбиратися теми не тільки крок, але упор робити на цьому, вирішувати більше тестів крок, давати пояснення, ключі до тестів»;

«Хотілось б щоб викладачі звертали більше уваги на тести крок, пояснювали і обговорювали, а не давали вигадані не коректні тести, і без

пояснень. Ще матеріал лекцій більш чіткіші і структуровані, щоб вони були в вільному доступі не за день до практики. І дайте нормальну можливість змінювати викладача якщо вся група хоче змінити, з гарантією що інший не буде відноситися ще гірше. Також я вважаю що я маю право не вставати коли викладач заходить в кабінет, особливо якщо я не знаю усіх в обличчя. А також я вважаю це не повага до студентів»;

«Більше пояснень тестів КРОК»;

«Надавати оновлену інформацію та підручники. Спочатку проводити лекцію по предмету, а потім практичну за цією темою. Давати можливість самостійно вивчити матеріал, який був пропущений через поважні причини (просто презентації в мудлі недостатньо). Наприклад, у кафедрі гістології є власний ютуб канал з лекції по кожній темі, що дає можливість повторити та закріпити пройдений матеріал. Але це тільки по цьому предмету»;

«Матеріали в мудл на усіх кафедрах мають бути актуальними та новими. Не за 199_.... роки, або навіть якщо 200_... Медицина росте, багато чого змінюється, а студентам доводиться читати старі неактуальні підручники, або матеріали»;

«Хочеться, щоб методичні матеріали відповідали наявній зараз освітній програмі та практиці»;

«Більше методичних матеріалів»;

«Враховуючи дистанційне навчання, хотілося б більше отримувати якісних матеріалів для навчання. Таким прикладом є кафедра гістології, там неймовірні презентації, лекції. Я ніколи не витрачаю час на пошук загальної інформації (тільки на щось більше глибоке та додаткове) - всього достатньо. Викладачі все дуже гарно пояснюють. Дуже хочеться бачити таке на всіх кафедрах - особливо ті предмети, які виносяться на КРОК»;

«Додати підручники в pdf форматі в мудл на курсі кафедри»;

«Додати до мудлу методичні матеріали за якими можна готуватися, тому що часто незрозуміло, звідки брати інформацію при підготовці до пар»;

«Додати більше методичних матеріалів з актуальною інформацією з різних предметів»;

«Більше перевіряти та оновлювати матеріал на лекціях та парах відносно сучасним науковим досягненням»;

«Хочу мати можливість впливати на процес навчання, надання матеріалів, переклад з англійської, особисто повідомляти, що до проблем з викладачем, хочу більше тестів та відео, конспектів у мул»;

«Надавати більше матеріалів за темами; окрім звичайних атласів надати посилання на 3д атласи, за можливості проводити лекційні заняття за 3д атласами (анатомія); проводити опитування у формі бесіди, для зниження рівня переживань у студентів; повернутися до аудиторних занять, або зробити мішану форму навчання - дистанційні лекції та аудиторні практичні заняття))»;

«Потрібні матеріали для самостійного опрацювання, з предмету анатомія, бо лише кілька викладачів надають! Було б також не погано ,щоб були відео матеріали такі, як на кафедрі з гістології!»;

«Надання більш точних і грамотних джерел для вивчення інформації»;

«Використання більш нових презентацій та цікавих додатків для вивчення матеріалу на дистанційній формі навчання»;

«Внести до методичних матеріалів більш сучасну інформацію»;

«Оновити базу підручників (можливо перевести деякі німецькі чи англійські), спробувати перенести систему навчання в Німеччині на наш університет»;

«Видавати якісні методичні матеріали, які повністю задовольняють/не заперечують дані з кафедри. Часто буває, що в методичці написано одна інформація, а викладач її заперечує. Надання адекватних критеріїв для оцінки роботи на занятті»;

«Надання більше посібників з актуальними темами занять»;

«1. Переробити якість деяких методичок (акцент на основні пункти)

2. Зробити більше годин з анатомії. Було всього 4 лекції по загальним темам анатомії людини, але на практику треба більшість для себе нового розбирати самому.

3. Можна зробити сайти які тісно пов'язані з ХНМУ(АСУ та МУДЛ) більш сучаснішими, але це вже суцільно принципіально.

4. Саме головне це вийти на офлайн навчання. Мрія з 1 вересня!"

Хотілось би більше матеріалів у мудлі та щоб за 20 хвилин до кінця пари проходили тести крок (як, наприклад, на деяких лк) для закріплення матеріалу»;

«Всі матеріали мають бути у мудл. Це відео лекції, додаткове посилання на відео інших викладачів, конспект лекцій, теоретичний матеріал»;

Частина пропозицій (15,1 %) стосувались плану навчання, дисциплінам, що вивчаються, розподілу навчальних годин, розкладу, порядку викладання дисциплін:

«Збільшення кількості пар для очного навчання, використання симуляційних технологій на більшості пар»;

«Зробити заняття циклами після 3 курсу, записувати лекційні матеріали та зробити доступ до них для студентів, збільшити кількість навчання практичних навчань, придбати достатньо інвентарю для симуляційних класів і щоб вони працювали, а не просто стояли»;

«Структуризація освітнього процесу, зменшення кількості самостійної роботи»;

«1) Ввести більшу кількість очних аудиторних занять (не тільки практичні в кінці семестру);

2) Повідомити викладачам важливість надавати матеріал (пдф файли підручників, презентації, посилання на сайти) заздалегідь (з деяких предметів матеріал викладачі не надавали, або надавали на конкретне заняття перед/на занятті);

3) Повідомити викладачам важливість надавати файл у якому описані тематичний план, план заняття, критерії оцінювання, спосіб оцінювання, посилання на навчальні матеріали і т.п.;

4) Стимулювати студентів до навчання (як приклад якщо викладач працює паралельно університету в лікарні - створювати на занятті змагання - топ 3/5 студентів з групи можуть відвідати його місце роботи, де він чи його асистент ознайомить з принципами роботи відділення, прикладами написання документації та ін. аспекти, які дистанційне навчання може надати лише ""на папері"", а не побачити своїми очима);

5) Переглянути відповідність тем до плану занять (двічі за 2 курс був момент що на певному занятті проходили те, що на іншому іще не розглядали, якщо не помиляюсь - на фізіології та КАОХ)»;

«Дати можливість обрати більше курсів за бажанням. доступ до пацієнтів»;

«Трішки більше канікул»;

«Виділяти більше годин на клінічні дисципліни. Вивчати інформацію за сучасними протоколами, а не підручниками 80-х років. Проводити обговорення усією групою, а не задавати конкретне питання одному із студентів. Надавати методичні рекомендації на кожну пару. На початку пари пояснювати матеріал, після чого проводити опитування, а не просто 5 годин питати лише студентів»;

«Були моменти коли анатомія була через день і було складно вивчити за день гарно тему»;

«Частину програми с самостійної роботи перенести на аудиторні заняття, бо дуже багато складних і важливих тем, котрі не обговорюються на практичних заняттях, також надати більше профільних нових підручників на платформу мудл, бо недостатньо інформації, і давати більше доповідей, рефератів, презентацій, творчих робіт студентам для кращого запам'ятовування предмету»;

«Я як студентка другого курсу вважаю, що вчитися буде легше, якщо, наприклад, заняття з анатомії буде проводитися один раз на

тиждень. Бо дуже важко засвоювати та вчити новий матеріал коли у вівторок у мене стоїть одна пара з анатомії, а наступна буде у середу того ж тижня»;

«Ущільнення розкладу. Трапляються дні, коли на цілий день маємо лише одне заняття. Деякі з нас працюють, і щоб не пропускати заняття, доводиться відмовлятися від робочих змін. А роботи це через одну пару дуже не хочеться. Якщо є можливість, то краще вже мати 4 завантажені навчальні дні, аніж 5 напівпорожніх. Якщо ж навіть людина не працює, то буде мати один додатковий вихідний. А також не розумію існування фізичної культури тощо. Мені здається у медичному університеті має бути лише предмети пов'язані із медициною. Навіть серед вибіркових дисциплін це непотрібно як на мене. Розумію, що скоріш за усе це якась норма від міністерства, але тоді вже питання до нього»;

«Більше часу приділяти лекційному матеріалу!»;

«Щоб складні практичні заняття не стояли на одному тижні»;

«Я пропоную в один день не ставити два практичних заняття з одного предмета, бо на другій парі вже дуже важко сконцентруватися»;

«Щоб лекційні заняття по темах були перед практичними заняттями по відповідних темах (завчасно перед практичними)»;

«Лекційний матеріал повинен співпадати за темою з матеріалом практичних занять»;

«Збільшення кількості дисциплін»;

«Вилучення деяких додаткових предметів (етика) та основних (українська мова за фахом) та надати більше годин дійсно важливим предметам (анатомія, бх, патморфа та інші)»;

«Зробити циклову форму навчання»;

«Вилучити предмети, які не являються фаховими та вивчаються на перших курсах»;

«Зменшення кількості певних не дуже важливих дисциплін на користь більш важливих».

Деякі коментарі (12,8 %) стосувались застосованих методів викладання:

«Більше залучати студентів впродовж пари. В реаліях сьогодення, на жаль, ускладнений освітній процес - студенти не проявляють активність, а викладача це повністю влаштовує. Не відбувається залучення до навчання(А матеріалу який потрібно опрацювати(зрозуміти) дуже багато. Тож не всі викладачі готові вкладатися в навчання своїх студентів та доступно надавати інформацію якою володіють(якщо з першого разу не второпав студент - то це його проблеми)»;

«Все чудово, можливий варіант використання симуляційного кабінету для навчання в цілому»;

«Додати сучасні методи викладання, інтерактиви»;

«Хочеться на старших курсах, більше дискусій по темі заняття, можливо якогось інтерактивну по мірі можливостей, не боятися ставити питання, щоб це не повпливало на успішність, більш відкритих та зацікавлених викладачів, що на жаль зустрілися рідко на 5 курсі»;

«Викладачі мають надавати доступну інформацію студентам. На парах нас тільки опитують, наче ми вже лікарі з величезним досвідом. Задають детальні питання, які не описані в жодному підручнику. А потім кажуть що ми нічого не знаєм. А як нам таке знати? Нема нормального методичного забезпечення по якому студент може підготуватись на пару і відповісти на всі питання викладача. Тому прошу розглянути цей момент. Я вважаю що можна зробити матеріали, в яких буде детально розглянуто кожную тему. І студент може гарного підготуватися. Бо ми багато часу витрачаємо на пошук літератури, щоб підготувати тему, а приходимо на заняття і викладачі запитують абсолютно інші питання, які не було описано ніде!»;

«Більше спрямувати увагу на розвиток клінічного мислення у студентів»;

«Залучення сучасних методів дослідження»;

«Проводити пару у формі дискусії, а не просто демонстрації презентації. Проводити не тільки опитування студентів, але й як викладач пояснювати матеріал. Контроль за відвідуваністю не лише студентів, але й викладачів на заняттях»;

«Більше презентацій та прикладів»;

«Більше пояснень від викладачів на занятті, не тільки опитування»;

«Додати щось більш цікаве для того щоб ознайомлювати студентів з матеріалом»;

*«1.Більше впроваджувати такі форми навчання, як дискусія та бесіда.
2.Вилучення з програми тестувань на платформі мудл, які, на мій погляд, не мають жодного сенсу, бо усі відповіді легко знаходяться в мережі інтернет.
3. Надання якісних методичних матеріалів кожною кафедрою.
4.Впровадження системи запису лекцій, щоб усі студенти мали доступ до пояснень викладачів, не залежно від наявності світла та інтернету. 5. Прийняти до уваги, що студенти знаходяться у різних часових поясах і деякі вимушені прокидатися о шостій або, навіть, п'ятій ранку, щоб відвідувати заняття, на мою думку, це не тільки знижує працездатність таких студентів, а й шкодить здоров'ю потенційних майбутніх лікарів»;*

«Більше спілкування, обговорення, а потім вже на цьому фоні опитування. Присвята часу більш практичним дієвим способам лікування. Актуалізація тем. Приділення часу тактичній, госпітальній, першій медичній допомогам у зв'язку із воєнним станом»;

«Більше пояснень»;

«Менше тестів - більше діалогу»;

«Більше інтерактиву на заняттях, цікавої інформації за темою, щоб захопити та зацікавити студентів. Більше часу приділити клінічним дисциплінам, особливо на перших 4 курсах»;

«Залучення інноваційних методів візуалізації»;

«Більше спілкування та комунікації, більше простого аргументованого мовлення»;

«На мій погляд, освітній процес зараз доволі сильно фокусується на задачі нормативів знань, а не на застосування отриманих знань, з цим пов'язаний загальний стиль викладання більшості предметів. У зв'язку з цим, мені би хотілося мати більше інтерактивних, анімованих та відео матеріалів, що спрощує сприйняття матеріалу на рівні розуміння процесів, а це, в свою чергу, покращує засвоєння необхідних навичок. Наприклад, для розуміння процесів репарації ДНК доволі помічним було наступне "примітивне" відео <https://www.youtube.com/watch?v=vP8-5Bhd2ag> Подібні матеріали, на мій погляд, можуть стати суттєвим доповненням для навчального процесу і покращать засвоєння матеріалу здобувачами освіти. З іншого боку, я усвідомлюю об'єми роботи, необхідні для впровадження нових навчальних матеріалів чи, тим більше, нових принципів роботи з матеріалами і не маю марних ілюзій, що для цього треба "лише вставити відео в презентацію»;

«Менше тестів, більше усних відповідей».

Здобувачі/-ки також висловлювали побажання щодо очної форми навчання (11,9 %):

«Зробити більше очних пар»;

«Очне навчання»;

«Як на мене майже вся проблема в неможливості проведення аудиторних занять на постійній основі, і це не залежить від адміністрації університету. Далі хтось із викладачів пояснює зрозуміло а хтось так що ти сам потім все вчиш тощо»;

«Вважаю, що найкращою ідеєю щодо покращення - буде вихід в оффлайн - режим навчання»;

«Змішане/ очне покращить якість»;

«Більше очних практичних занять»;

«Як можна найшвидше повернення до аудиторного формату»;

«Хотілося б відвідувати нормальні заняття наживо, нормально контактувати з викладачами та іншими студентами. Це б значно покращило процес навчання особисто для мене»;

«Навчання аудиторно (очно) - запорука достатнього рівня навчання та здобутків студентів-медиків , адміністрація має запровадити аудиторний , або частковий розклад хоча б практичних занять , в принципі лекційні заняття аудиторно - не сучасно та не інформативно . Також наголошуючи про важливість аудиторного методу навчання, не можу не сказати про важливість залучення студентів до наукових робіт відповідно їх інтересам , та можливостям бути присутніми очно , бо кафедри проводять " наукові кружки" не відповідно до сучасних вимог навчання студентів - медиків , особливо у військовий час . Маю надію що цей лист надійде до адміністрації та все ж таки вплине на розсуд вельмишановного ректорату»;

«Найголовніша задача зараз - зробити очне навчання»;

«Дуже хочеться вийти на очне навчання, не вистачає практичної складової освітнього процесу»;

«Єдина проблема наразі - дистанційне навчання»;

«Скорішої перемоги та повернутися до аудиторії»;

«Поверніть очне навчання»;

«Друзі, нам потрібно вчитися очно! 2, 3,4,5 курс онлайн... мені страшно говорити за наші знання.. Уже можна було б за 2 роки організувати хоч у підвалі навчання із викладачем, хоч щось. Ми не бачили пацієнтів отродясь, ми нічого не вміємо.. в майбутньому буде так, що всі підуть в косметологію і все, або взагалі кинуть все.. лікарів не буде. Тому, будь ласка, хоча би для старших курсів, зробіть щось будь ласка»;

«Іноді треба організовувати аудиторні зайняття»;

«Офлайн практичні заняття»;

«Більше очного навчання»;

«Повернення до офлайн навчання»;

«Перейти в оффлайн – режим»;

«Очний формат навчання»;

«Ввести хоча б для клінічних дисциплін очні заняття»;

«Очне навчання»;

«Єдине спасіння для університету й студентів - очне навчання».

Окрім цього, певна кількість висловлень (11,5 %) була присвячена особистим та професійним якостям викладачів, взаємодії з ними, встановленню порозуміння між здобувачами та викладачами:

«Дайте студентам більше часу на підготовку, та зробити, щоб деякі окремі викладачі припинили так сильно давити на студентів, бо деякі окремі люди люблять казати цілим двом групам, що вони: "Безвідповідальні" хоча це не так , казати , щоб ми спустилися з небес і що ми такі самі які були(це була сказано двом групам одразу), що ви не готувались - хоча видно , що людина просто сонна та в неї каша в голові але не як не можна казати , що вона не готувалась. Таких викладачів я бачив власними очами, і це явно порушують будь-які норми спілкування між студентом та викладачем, а ще така людина може опитувати одного студента 1 годину та 20 хвилин , також ця особа сказала, що вона нікому нічого не винна, що ви сюди прийшли за оцінкою і хочете її від мене, а і так на лекції наговорилась, а ще й тут з вами оце розмовляти (ніби ми бруд з яким вона розмовляти нехтує). До чого це я все розповів, що треба вести контроль за такими особами , бо вони порушують деонтологічні принципи спілкування, і це була голова кафедри - не кажу хто, бо не хочу неприємностей. Такі особи дуже впливають на сприйняття освіти в цілому - ось що я хотів сказати , а ще це ображає честь та гідність студентів. Я не відмінник, і до себе гарного ставлення не чекаю але чому страждають інші добропорядні, чесні, працелюбні студенти, котрі до 3 годин ночі сидять, вчать, а зранку виливають їм бруд на голову»;

«Більшість викладачів дійсно "викладаються на 100%", щоб донести усю важливу та актуальну інформацію до студентів. Але є частина викладачів, котрі вважають нормальним проведенням пар у формі або лише

прослуховування доповідей від студентів, або приниження та інших видів психічного насилля, при цьому не даючи важливу навчальну інформацію щодо запропонованих навчальним планом тем. Хочеться, щоб заняття з цими викладачами проходили з розгляданням тем не тільки у формі опитування, а й у формі розповідей від викладача актуальної інформації. І хочеться, щоб психічного насилля в університеті не було та викладачі відносилися з повагою до студентів, бо студенти - це, в першу чергу, також люди. Але повторюся, таких викладачів мало, враховуючи їх загальну кількість в університеті»;

«Хотілось би, щоб викладачі краще орієнтувались в роботі з новітніми технологіями, наприклад, роботою з комп'ютером»;

«Зробити склад викладачів дійсно зацікавленим в наданні сучасної і якісної інформації, що має структурованість. Адекватне ставлення до студентів, яке не буде залежати від настрою і особистих проблем»;

«Краще аби викладачі сприймали думку»;

«Хотілося аби всі викладачі дослухалися до думки студентів»;

«Більше залучати молодих викладачів для викладання предметів, бо в них в 90% випадків актуальна інформація та адекватне оцінювання знань студентів»;

«Хочеться більш спокійного викладання англійської мови. Я нічого не маю проти , але кричати «У вас будуть вмирати пацієнти на руках» або «ви будете жахливим лікарем» тільки через те , що ти не правильно вимовив слово, це дуже агресивна реакція. І після такого ти боїшся помилятись і відповідно хочеться просто уникати активності на цих парах. Я розумію , що ми майбутні лікарі і повинні давати собі «отчет» про те , що робимо, але інколи після таких викриків і постійного повторення, що ти ніхто, що не здатний навчатися і взагалі як ми чули постійно «ви завалите крок», то бажання моральне, психологічне вчитись - відсутнє. Дякую»;

«Дослухатися до думки студентів та мати краще розуміння того, кому дійсно важливі знання, а кому - лише оцінка»;

«Більше спілкуватись з студентами про інтереси та комфорт на заняттях. Робити висновки після зауважень студентів та не боятись щось змінювати»;

«Ввести суворий контроль і перевірку роботи викладачів, рівня їх володіння матеріалом та залучення до підготовки до занять. Виправити тести на мудлі, щоб відображали питання, які викладаються саме цим викладачем, які були проговорено, роз'яснені і надавалося достатньо часу, для опрацювання матеріалу. Дати більше часу на виконання тестових завдань у мудлі (час, що надається, додає великої кількості стресу, але не відображає рівень знань). Залучати викладачів роз'яснювати матеріал, проговорювати практичні навички, розширяти теми обговорення поза межами теоретичного матеріалу. Не читати презентації на практичних заняттях!»;

«Більшість викладачів кафедри англійської мови ведуть себе неадекватно на парах. Дозволяють собі кричати на студентів, ображати, і казати що ми тупі. Відбиває бажання відвідувати пари з англійської мови»;

«Для покращення якості практичних занять з англійської мови хотілося б бачити більш компетентних та спокійних викладачів. бажання заходити на заняття зникає, оскільки ми прийшли отримувати знання, а не постійні докори за дрібні помилки, крики і наїзди на студентів»;

«Змінити деякий викладацький склад, перевіряти якість надання викладачами освітньої інформації»;

«Ретельна перевірка комунікативних навичок всіх викладачів. Більш сучасна та доказова медична література для студентів. Більше практичної інформації та навичок»;

«Я першокурсниця і за перший семестр навчання мене найбільше обурила кафедра іноземних мов (англійської мови), в якій є величезні проблеми починаючи із ставлення викладачів до студентів не як до людей, закінчуючи самою навчальною програмою та методиками, що використовуються на заняттях: Робочий зошит, по якому проходять заняття, не просто не сприяє розвитку студентів, а ще й перешкоджає

йому. Для прикладу, на занятті ми працюємо із текстом на певну медичну тему, далі виконуємо до нього завдання, такі як правда чи брехня, відповіді на питання, дати визначення тощо, і ,начебто, це не є поганими вправами, але якщо не одне "але": викладачі ставлячи тобі питання щодо певного медичного факту, не вимагають від тебе знати цього факту, або вміти пояснити його англійською мовою, вони хочуть, щоб ти просто знайшов правильні літери в тексті, та якщо в тексті інформація є неповною і ти хочеш її доповнити (проявивши свою креативність та освіченість) - у відповідь отримаєш агресію та негатив викладача, адже "а в тексті такого не було, значить цього не існує і ти вигадуєш, або взагалі в інтернеті свої дивися і списуєш". І такі вправи зовсім не розвивають, більше того, мають дегенеративні властивості, адже прививають шаблонне мислення, що є надшкідливим. В цілому, обстановка на заняттях є дуже напруженою, неприємною і не сприятливою для навчання, адже права на помилку ти не маєш, на відхилення від шаблону теж і заслуговуєш виключно на агресію та приниження. Тож змінювати треба кардинально все»;

«Робота з викладачем щодо впливу їх настрою на те як буде проходити пара. Робота з викладачами щодо упередженого відношення до працюючих студентів (у багатьох погане ставлення. Зменшення кількості тестів які не мають користі бо більшість з них не сходяться з практикою та дійсністю».

Також студентів хвилює якість оцінювання, це відмітили 4,6 % опитаних:

«Забезпечити об'єктивне оцінювання та адекватне відношення викладачів до студентів. Проінформувати викладачів що існує п'ятибальна система оцінювання , і що отримання необ'єктивного оцінювання вбиває мотивацію та бажання вивчати матеріал надалі. Також проінформувати викладачів про необхідність адекватного відношення до студентів»;

«Дуже часто немає чітко визначених критеріїв оцінювання, більшість викладачів оцінюють студентів дуже суб'єктивно. Пропозицією буде чітко

визначати критерії, аби здобувачі розуміли які зусилля і у якому об'ємі треба докласти до певних оцінок»;

«Оцінювати студентів виключно по рівню їх знань та рівню старанності і залученості в навчальний процес, а не по власному бажанню»;

«Я вважаю, що кожний студент має право бачити свою оцінку за тест. Деякі викладачі виключають цю функцію і студент не може побачити чи об'єктивно його оцінили»;

«Врахування усних відповідей для виставлення оцінки за заняття».

Були і коментарі, що стосувались деяких технічних моментів організації навчального процесу (5,5 %):

«Модернізація дистанційного аспекту, впровадження нових навчальних платформ, візуалізаційних моделей»;

«Розвивати засоби дистанційного навчання, оскільки виключно дистанційне навчання є прийнятним під час військового стану. Демонструвати студентам пацієнтів та працювати з симуляційними засобами не лише під час виробничої практики, а й протягом звичайних практичних занять. Зменшити кількість, або повністю виключити лекції. За розкладом ставити практичні заняття виключно в першу половину дня, оскільки на сьогоднішній день переважна кількість студентів має фінансові проблеми та вимушена працювати (в другу або повну зміну), що ніяк не сумісно із навчанням. Із викладачами провести професійні бесіди з метою підвищення рівня толерантності до студентів, донесення розуміння щодо несумісності з якісним освітнім процесом власного невдоволення стосовно працевлаштованості студентів, висловлення потреби у розробці альтернативних методів оцінювання для працевлаштованих студентів, які час від часу не мають можливості відповісти на занятті усно»;

«Створити ютуб канали кафедр або допрацювати базу moodle і викласти туди записи лекцій або окремі короткі відео з якісним поясненням матеріалу. Зробити адекватний і зручний сайт з медичною літературою останніх років. Прибрати предмети по типу «краєзнавство». Вони

викладаються в шкільній програмі, а час що залишиться після їх вилучення відвести на медичні і більш важливі предмети. Зробити доступним зміну викладача без негативних наслідків на оцінювання студентів. Використовувати сучасну літературу, а не за 20-те століття. Зробити систему оцінювання однаковою в усіх викладачів, інакше оцінювання є суб'єктивним»;

«Більше інноваційних технологій»;

«Іноді бувають проблеми з АСУ»;

«Впровадження новітніх технологій у навчальні години»;

«Покращити роботу АСУ»;

«Застосовувати більш сучасні технології»;

«Дати учням можливість бачити свої помилки в тестах Moodle»;

«Використання усіх тих технологій, що наявні».

Були ще й такі коментарі, які складно категоризувати (5,5 %):

«Хотілося б, щоб більше уваги було приділено психоемоційному стану студентів, а так все добре»;

«Поважати студентів та йти їм на зустріч»;

«Переворот у міністерстві освіти?»;

«Адаптувати програму так, щоб диплом визнавали за кордоном»;

«Обмін досвідом з іншими університетами»;

«Було б супер, якби з кожного предмету були анонімні опитування стосовно побажань/зауважень»;

«Приділити більшу увагу гуртку на кафедрі Анатомії, він дуже крутий»;

Здобувачам освіти був запропонований також перелік різних процедур, порядків та діяльностей університету з проханням позначити, з чим саме вони обізнані (див. рис. 8).

Рис. 8. Ознайомленість з порядками, процедурами, діяльністю університету (%)

Здобувачам і здобувачкам освіти було запропоновано перелік процедур, порядків та інформаційних ресурсів університету з проханням зазначити, з чим саме вони обізнані (див. рис. 8). Респонденти/-ки продемонстрували високий рівень обізнаності з усіма зазначеними пунктами. Зокрема, найвищу обізнаність показано щодо порядку і умов вибору студентами вибіркових дисциплін (97,8 %) та Кодексу академічної доброчесності ХНМУ (97,9 %). Високо обізнаними респонденти виявилися і щодо процедури реагування на порушення академічної доброчесності (88 %), щодо заходів психологічної служби університету (84 %), щодо та гарантування безпеки і здоров'я студентів (83,5 %).

Найменшу обізнаність продемонстровано щодо порядку оскарження результатів заліків та іспитів (74 %) та визнання результатів неформальної

освіти (79,8 %) — ці напрями потребують додаткової комунікації зі здобувачами освіти.

Подібне запитання стосувалося і задоволеності студентства порядками, процедурами, підтримкою, забезпеченістю університету (див. рис. 9).

Рис. 9. Задоволеність підтримкою, порядками, процедурами, забезпеченістю університету (%)

Найбільше респондентки/-ти задоволені платформами дистанційної освіти університету (79,5 %), порядком і умовами вибору студентами вибіркового дисциплін (77,7 %), можливістю користуватися наданим доступом до міжнародних інформаційних ресурсів (75,8 %), рівнем матеріально-технічних та інформаційних ресурсів Наукової бібліотеки університету (73,9 %) та рівнем консультативної підтримки з боку деканату (73,6 %).

Найменше здобувачі/-ки задоволені рівнем соціальної підтримки (55,8 %), порядком оскарження результатів заліків, іспитів (61 %) та процедурою врегулювання конфліктних ситуацій (63,2 %).

Заходи, які проводить психологічна служба ХНМУ, відвідували 15,7 % здобувачів, з яких 52,2 % задоволені взаємодією із представниками психологічної служби.

Окремий блок анкети був присвячений можливим конфліктним ситуаціям, які можуть виникати під час навчання. 13,4 % опитаних під час навчання мали конфлікти з викладачами; 4,3 % — з представниками адміністрації, а 11,3 % конфліктували з іншими здобувачами освіти.

Респонденти/-ки мали можливість прокоментувати, у чому полягав конфлікт, були отримані 75 відповідей, що складає 6,5 % від загальної кількості опитаних.

Більшість коментарів стосувались різних аспектів взаємодії з викладачами (66,7 % від загальної кількості отриманих відповідей на це запитання):

«Погане відношення викладачів»;

«Не хотіла ставити відпрацювання»;

«Викладач ставив нб за заняття, під час якого був потужний ракетний обстріл»;

«У некоректній поведінці викладача. Суб'єктивній оцінці знань студентів. Низькій якості викладання матеріалу. Використання неактуальної інформації»;

«Дуже несправедливе відношення викладачів»;

«На 2-3 курсах, оцінювання не відповідало рівню підготовки до дисципліни»;

«Стосовно оцінювання»;

«Викладач довів до сліз на парі, тому що просто знецінив мою роботу. І взагалі на парах завжди дозволяє собі проявляти пасивну агресію або приниження»;

«Критерії оцінювання викладача з кафедри анатомії (на 1 курсі при усному опитуванні відповів на 5,5/6 запитань, оцінка - 2); брехня з боку викладача та замовчування кафедри анатомії (він віддав нашу групу іншому викладачу на 1 курсі, але сам сказав, що на нього з групи хтось написав скаргу»;

«Незрозуміле оцінювання зі сторони викладача»;

«Неадекватності викладачів»;

«Коли я та група наголосили на тому що у викладача проблеми з мікрофоном, вона сказала, що це в мене проблеми. Не звертала уваги на наше прохання щось виправити»;

«Я писала вище про непорозумінню з викладачем англійської, не можу назвати це конфліктом, я не відповідала на данні коментарі. Колективу та мені особисто, бо я знала, що нічим гарним це не скінчиться і може потягнути за собою негативні результати постійних натягнутих відносин. Тож в тій ситуації легше було просто «проковтнути»»;

«Не була впевнена в об'єктивному оцінюванні моїх результатів»;

«Об'єктивність викладача»;

«Неадекватне ставлення викладачів до важливості свого предмету (особливо коли предмет непрофільний, не стосується практичної медицини, а викладач наголошує на його високій важливості)»;

«Викладач ставився до групи неповажливо та підвищував тон»;

«Полягав у тому, що викладач зловживає своїм службовим становищем, не має кваліфікацій для того, щоб працювати з дітьми через свою емоційну/психологічну нестабільність та становить загрозу для здоров'я і стану оточуючих. Має багато упереджень, когнітивних вад, хибне мислення, що виражається в неадекватній, непрофесійній поведінці (крики на студентів, лайки, прессинг, обзивання, осудження, кривляння...) Це все на фоні своєї некомпетентності у предметі, що викладає, ставить студентів у

положення неспроможності щось з цим подіяти, так як інструментів, щоб впливати на таку поведінку/ситуацію у студентів немає»;

«Викладачі, коли незадоволені відповіддю часто на особистості переходять»;

«Викладачка неадекватно поводитись себе на парі, принижуючи студентів, та постійно кричала протягом пари. бажання студентів критично мислити та висловлювати свою власну думку, а не просто читати вголос методичку, оцінювалось як «відповідь, знайдена в інтернеті». і це тільки крапля в морі»;

«Викладач з кафедри англійської мови підвищує голос, веде себе роздратовано, викликає сумніви щодо того чи дозволено їй працювати зі студентами»;

«Викладач з англійської мови, не чесно оцінював студентів, Не перший раз стикалась з конфліктною ситуацією саме з цією викладачкою»;

«У несправедливому виставлянні присутності студентів, коли я була присутня, але не вдома через технічні обставини, то мені сказали нб»;

«Викладач не опитав студента знаючи про її бажання відповісти»;

«Необ'єктивно оцінили знання. Поставили 3 через те, що мало разів запитували на парі , адже під'єднали ще одну групу на пз»;

«Непорозуміння з викладачем, необ'єктивне оцінювання знань»;

«Один з викладачів не повністю розуміє що спілкується не з профі з цього предмету а з людьми які його вивчають»;

«З системою оцінювання та проведенням практичних занять»;

«У невічливості студентів, в дивному ставленні викладача до студентів та до свого ж предмету викладання»;

«Некомпетентне відношення викладача, приниження»;

«Певні викладачі дозволяють собі переходити на особистості, це непрофесійно!»;

«Конфлікт з приводу об'єктивності оцінювання»;

«Непорозуміння з викладачем анатомії, мені здається, що ми йому просто не сподобались, можливо якесь упереджене ставлення. Інші

викладачі, з якими мені доводилося спілкуватись, на мою думку, дуже розуміючи і кваліфіковані спеціалісти»;

«Недотримання регламенту та часу проведення занять»;

«Викладачі ставили нб під час того, як не було зв'язку по всій країні та світла в моєму регіоні. І категорично відмовлялись йти на деякі поступки, та допомогти з вирішенням проблем по навчанню, хоча змоги вийти на практичні заняття справді не було»;

«Непорозуміння з викладачами щодо оцінки»;

«Суб'єктивність оцінювання, відсутність мотивації до навчання, некомпетентність викладача у власній галузі, «вседозволеність висловлень і дій» викладача»;

«З викладачем іноземної мови, та групою студентів які не навчені дисципліні та етикету»;

«Некомпетентності одного з викладачів»;

«Упереджене ставлення до мене з боку викладачки. Конфлікт виник навколо неточності та епізодично хибному викладенні предмету, психологічному тиску на всю групу і на мене особисто, особистих образах з боку викладачки. Врегульовано взаємодією з кафедрою через деканат»;

«Викладач сам не знає, що він хоче»;

«Відмова викладача адекватно оцінити рівень знань, надати презентацію за якою опитує і маю інформацію якої немає у вільному доступі»;

«Викладача доводив, що пара починається о 8:30, коли за розкладом о 9:00, при цьому засуджував мене і поводив себе недостойно»;

«Упередженість викладача, емоційний тиск та зневажливе ставлення»;

«Грубе та непрофесійне ставлення до студентів з боку викладача, конфлікт було вирішено зміною викладача після звернення до деканату».

Деякі коментарі містили описи конфліктів із однокласниками (12 %):

«Незадоволення виконанням старостою групи своїх обов'язків (в тому конфлікті було дві сторони: староста і всі інші члени групи)»;

«На початку війни не відвідування деякими здобувачами занять, але тоді не всі могли. Зі здобувачем на особисті теми»;

«У несвідомій політичній позиції іншого здобувача»;

«Конфлікт при виборі дисциплін на вибір бо неможливо групі у якій 15 людей різних вибрати дисципліни»;

«Непорозуміння між моїми діями на посту старости та іншим студентом»;

«Не схожість думок з одногрупниками»;

«Інші здобувачі підвищували свою успішність та оцінки не зовсім чесними та неприпустимими методами».

Про претензії до адміністрації розповіли 4 % від тих, хто відповів на запитання:

«У некоректній поведінці викладача по відношенню до студентів, нездатності деканата повпливати на таких викладачів, якщо вони займають керуючу позицію на кафедрі».

Були ще й такі коментарі, з яких неможливо було довідатись про сутність конфлікту та його сторонах (24 %):

«Перехід на особистості»;

«Непорозуміння»;

«Упереджене ставлення»;

«Різні погляди на життєві позиції»;

«Упередженість, оцінювання»;

«Оскарження оцінки за вдале виконання завдання»;

«Упереджене ставлення, необ'єктивність»;

«Неадекватна поведінка, приниження студентів. Особистий конфлікт, що через особистий статус і невміння контролювати емоції однієї зі сторін, призвів до розбіжності в освітньому процесі»;

«Полягав у тому, що мене вибило на 3-4 хвилин з заняття . Це було в минулому році»;

«У зловживанні власними повноваженнями»;

«В тому, що інформація з закритого чату групи була винесена на всезагальний осуд і я була звинувачена людиною, яку я навіть не знаю»;

«Конфлікти не були пов'язані з навчальним процесом»;

«Хамське ставлення з боку аспірантів, які ставлять себе вище за інших та намагаються самоствердитися за чужий рахунок»;

«Різні погляди на життя та освітній процес»;

«Непорозуміння»;

«Небажання визнавати помилки при вказівці на об'єктивні дані, які не відповідають застарілим радянським підручникам»;

«Суперечка, брехня»;

«Нерозуміння один одного».

Останній блок анкети був присвячений оцінці результативності навчання за обраною освітньою програмою.

Одне з питань стосувалося того, наскільки університету вдалося під час навчання розвинути або покращити м'які навички здобувачів освіти (див. рис. 10).

Згідно розподілу відповідей, університет найкраще розвиває відповідальність за власні дії (62 % опитаних), вміння самостійно приймати рішення (57,3 %), комунікабельність (55,4 %) та здатність висловлювати та відстоювати власну позицію (53,9 %).

Водночас розвитку таких навичок, як «вміння вести за собою» (18,8 %), «навички співпереживання» (21 %) та «активна життєва позиція» (27,9 %) університет має приділити більше уваги.

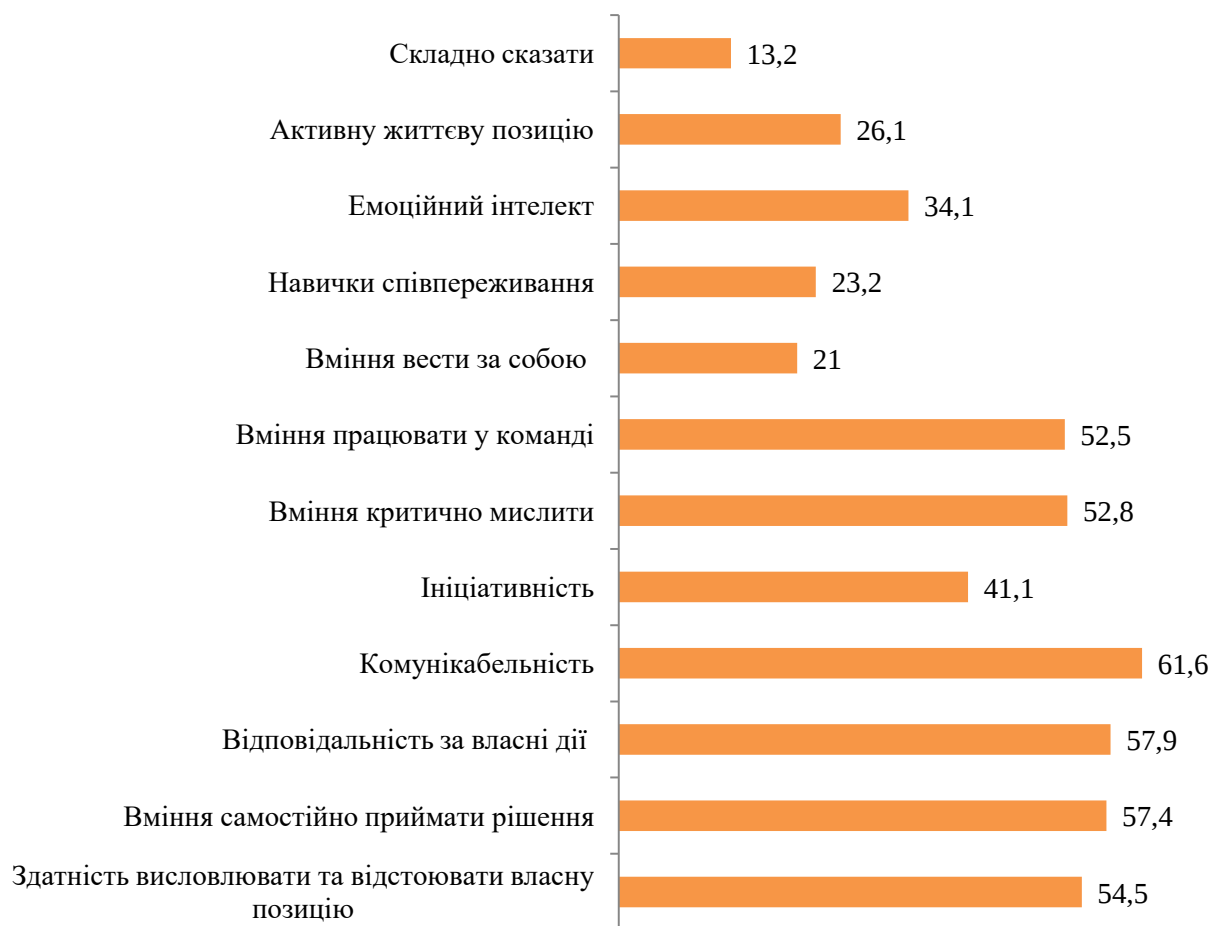

Рис. 10. М'які навички, які університету вдалося розвинути у здобувачів під час навчання (%)

Респонденти/-ки ще скористались можливістю додати свої варіанти (1,3 % респондентів). З них 0,5 % вважають, що ніяк не змінилися навички:

«Я все вмів до цього, а що не вмю, ще розвину!»;

«Вже були розвинені вище сказані навички на достатній (на мій погляд) рівень, покращення не побачив»;

«Ніякі»;

«Я - здобувач освіти зрілого віку, тому вже сформована як особистість»;

«Здобула кожну перераховану навичку ще до вступу до університету»;

«Мені 30 років, тому вище перераховане я здобула до цього віку».

Негативно висловились щодо розвитку м'яких навичок в університеті 0,4 %:

«Відняло багато «м'яких навичок»»;

«Вдалося тільки працювати з навичками стресостійкості та навчатися переживати стрес від неадекватної поведінки викладачів (крики на студентів, неврівноваженість на парах, емоційний пресинг, травля)»;

«Розуміння, що той, від кого ти залежиш, завжди правий»;

«Спати по 4 години»;

«Спати на некорисних лекціях».

Назвали деякі позитивні навички, які розвинулись в університеті, а також відмітили роль університету у підтриманні та розвитку цих навичок ще 0,3 % опитаних:

«Всі навички були в мене. Постійний їх розвиток підтримує університет»;

«Взаємодію у вирішенні конфліктних ситуацій. Комплексність сприйняття світу»;

«Вміння сприйняти іншу думку»;

«Вдалося удосконалити навички».

Більшість опитаних (68,5 %) задоволені тими компетентностями, що в них розвинув університет. Незадоволеними виявилися 7,2 % респондентів/-ок, а варіант відповіді «Складно сказати» обрали 24,3 % здобувачів, які взяли участь у дослідженні.

Наостанок було поставлене таке запитання: «На Вашу думку, якою мірою навчання за цією освітньої програмою вплине на Вашу подальшу кар'єрну траєкторію?» (див. рис. 11).

Студентські «оцінки» є позитивними: 81,2 % вважають, що освітня програма матиме вирішальний вплив чи стане доволі впливовою.

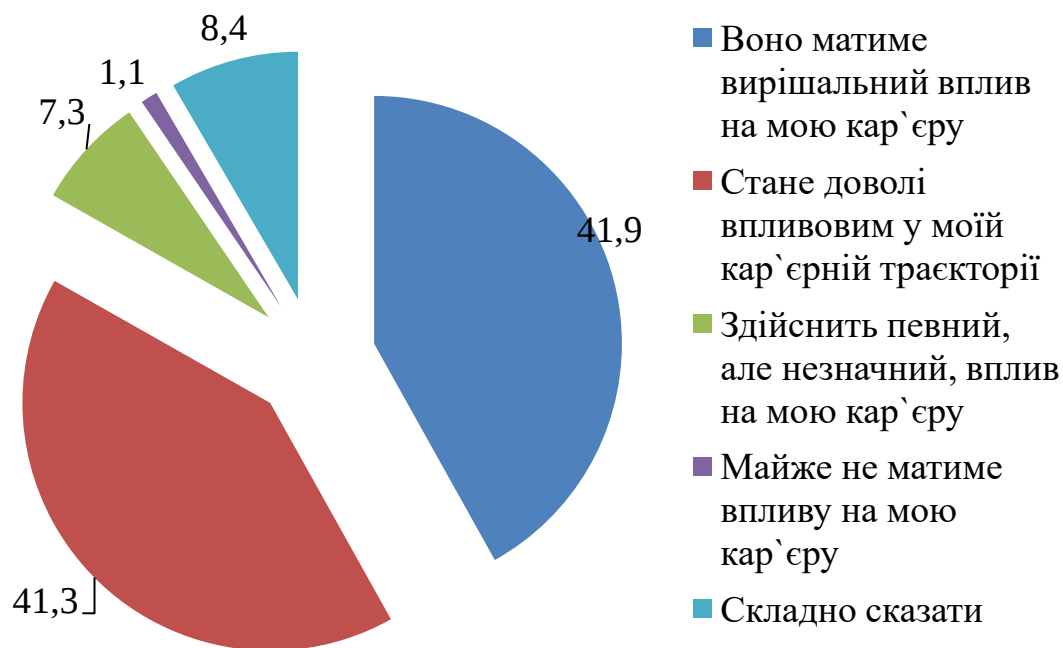

Рис. 11. Вплив навчання за освітньою програмою на подальшу кар'єрну траєкторію (%)

Натомість тих, хто вважає, що освітня програма майже не матиме впливу на її / його подальшу кар'єру, було тільки 1,8 %. Ще 8,8 % вважають, що навчання здійснить певний, але незначний вплив на кар'єру, а 8,2 % не мають однозначної думки щодо цього питання.

Аналітичний звіт виконала 19.05.2025.

Соціолог психологічної
служби ННІ ЯО

Дзюба О.М.